

Tsi-i Vangeljlu?

Tsi-i Vangeljlu? Ghini easti cà avets oara ta s-ul videts dimândarea-al Dumnidzàlu. Poati cà nu avets pisti tu riliiyiea. Yineari la băsearicã, fătseari-a ritualilor, shi adrari-a adetsilor. Shi noi va s-him tu sinfunii cu voi. Biblia nã-nveatsã cà Dumnidzàlu bãneadzã tu ininjli-a bãrbatslor shi-a muljerlor cari ari respectu ti zborlu-a lui. Tseremoniilji cari lipseashti s-hiba adrati suntu atselji cari shi Biblia lji-explicheadzã concret. Shi di atselji ari multu ptsàn tu Biblia. Pâtizarea cu nicari tu apã shi loarea-a pãnãljei cafi stamina tu adutsearili-aminti al Isus suntu daolji mari tseremonii.

Icã poati cà hits unã persona cari u-va Dumnidzàlu tu banã-a ljei, ma nu vrets s-intrats deapoea. Atsea poati cà-i ti dealihea ti atselji cari va u-dghivãseascã aestu articulu relighios shi va s-u veadã cà lectsiesia ti Biblia icã iara va s-zburãm ti atsea. Easti unã mushuteatsã cà pistipsim cà ari un Dumnidzã, siyura cà el existeadzã. Ma lipseashti nica multu amãnari ta s-aflã – cu ãnvitsearili-a zborlu-a Lui, ti Biblia, shi ashi va u-cãnãshitim shi va s-fătsem partrea tu planlu-a lui ti totãna. Cartea-atsea-i ãngrãpsitã cu Duhlu-a Lui cari avea influentsii la oaminlji cari di dealihea u-ngrãpsea – atsea nu s-zboari-a oaminlji tu cafi unã alta carti. Sh-ti atsea-i livendã ti-nvitseari.

Icã poati cà minduits cà shtits tutã. U-avets vidzutã Biblia shi u-avets acãchisitã. Ma, ma s-hits di dealihea cu inimã dishcljiesã, atumtsea voi lipsits tsãva. Atsea-i lipsiturã-aestã cari u- duchits, atsea fricã di yinitorlui icã atsea lipsiturã di siyuritati ti tihea-a voastã di soni – atsea shubei cà un cãni laiù lji-veadi ma multu di bãrbatslji shi mljerlji pãnã tu mãmrintsã-a lor. Shi la voi va vã-dzãsirã: Prubats-vã nicã unã oarã. Poati cà intilighentsiesia umineascã va vã-mintintã videarea ti Biblia. Aidi s-nã turnãm la textu di Biblia.

Icã poati cà u-videts Crãshtinitatea cà “nicã unã avanturã-a intelectului”, nicã un hobi cu cari putets s-giucats nicã ptsãn, nicã unã fastsinatsiesia, nicã un casaba pi calea – atsel cari dutsi pãnã la mirminti, tuts s-idiy. Banã-i multu shcurtã ta s-avets unã ahãtã starea tsinicã. Unã dzuuã va s-hits bãgati tu mirmintu-a vostu, unã dzuuã bitimea-ti fricã va vã-yini moartea shi tini. Loats vã-izini cãtã voi ta s-ascultats Biblia tora. Vã-pãlãcãrsim, mash ti hàiri tu banã-a voastã icã bari minduits tsi va vã spusì.

Scljeamã cà pot s-u daù ãntribari Tsi-i Vangeljlu?

Vã-pãlãcãrsescu ta s-dishcljidets Nàùlu Testamentu la Matei 1:1. Aestu-i ahurhiri ti explicatsiesia al Matei ti Vangeljlu. Dghivãsim:

Cartea-a farãljei al Isus Hristos, hiljlu-al David, hiljlu-al Avraam.

Atsea nu-i atsea tsi noi pistimsim. El dzãsi cà Isus-i di farã di David shi Avraam. Shi atsea, ti Matei-i ahurhiri al Vangeljlu. Pavlu u-vidzu idyiea. Videts la Galateanjli 3:8:

Shi Scriptura, cara vidzu di nãinti cà Dumnidzã li-ndripteadzã miletsli dit pisti, di nãinti ãlji ghinihãbãrsi-al Avraam: “Cà va sh-si vlyuyiseascã tu tini tuti miletsli”.

Scljeamã cà Vangeljlu-i atsea tsi ira datã tu zbor ti Avraam. Atsea-i idyiea tsi u-dzãtsi Pavlu. Scljeamã, cà ma s-acãchisits tsi u-zburà Domnul la Avraam, va s-putets s-u acãchisits tsi-i Vangeljlu. Atumtsea, aidi s-nã-turnãm la Veclju Testamentu shi s-nã

videm tsi u-spunea Domnul la Avraam. Va s-videm Adrarea protă cartea al Biblealjei, Adrarea 17:8:

Shi-a tsã-l daù a tsàia shi-a cãrpolui a tàù loclu iu-aladz tora ca xinit, loclu tut a Caanlui, ca mushtiniri ti daima, shi-a vã escu Dumnidzà”.

Scljeamã cã la Avraam ira spunitã cãndu el shi ficiorlji-a lor va s-bãneadzã totnã pi loclui. Ideia ti banã ti daima, easti ideia cari yini dit Veclju Testamentu. Mintits aestu – cã dãmãndarea di bazã-a Biblealjei easti idyea. Cum easti posibil aestu? Videts vã la Adrarea 22:17,18:

Ti-atsea-a ti vluyisescu cu vluyiea-a Mea shi multu-a u-nmultsãscu fara-a ta, cã ta s-hibã cãt stealili-a tserlui shi ca-arina di pi budzãli-a amariljei shi-a li domneascã fara-a ta tuti tsitãtsli-a dushmanjlor a lor; Shi-a s-vluyiseascã prin fara-a ta miletsli tuti-a loclui, ti atsea cã u-ascultashi boatsea-a Mea“.

Avraamlui lipsea s-aiba hilju cari va s-hibã fãntãnã di vluyisiri ti lumea-tutã. Moduslu s-li acãchiseascã Bibleai ta s-veadã cum Biblea u-tsiteascã ea pi singurã shi nã-spuni. Zboarãlji cari tora lji dghivãsim suntu tsitati tu Nàùlu Testamentu – tu Fapti 3:25,26. Aidi s-li videm shi s-u aflãm interpretatsiea.

Voi hits hiljlji-a prufetslor shi-a acãchiseariljei tsi-ù featsi Dumnidzã cu pãrintsãlji-a noshtsã, cari lji zburã-al Avraam” “Sh-la soea-a ta va s-hibã vluyisiti tuti miletsli di pristi loc”. Dumnidzã, cara Lu-nye Hiljlu-a Lui, Æl pitricu prota la voi, ta s-vã vluyiseascã, shi cafì-un sh-si tragã di la slãbintsãli-a lui.

Cari-i di cãrpolu-al Avraam? Isus. Shi cari suntu vluyiilji cari el va lji-da ti tuti bãrbatslji shi mljerlji tu lumea? Vluyisirea ta s-ljirteascã amãrtiea shi ascãparea. Aidi s-nã yinem deapoea. Galateanjlji 3:16:

Tagmili lj-furã spusi-al Avraam shi-a cãrpolui a lui. Nu dzãtsi: “shi-a alantsãlor di cãrpolu”, - ca ti ma multsã, -ma ca ti-un singur: “shi-a Cãrpolui a tàù”, Cari easti Hristolu.

Scljeamã cã cãrpolu-al Avraam-i mash un om. Isus. Ma cum poati atsel un om s-hibã ahãt multu, cã stealili ãn tserlu? Aidi s-nã-dghivãsim Galateanjlji 3:27-29:

Cã, cats vã pãtidzats tu Hristolu, cu Hristolu vã-viscut. Nu-ari cama Iudeù, nitsi Elin; nu-ari cama nitsi sclav, nitsi liber; nu-ari cama parti bãrbãteascã shi parti muljiureascã, ti-atsea cã voi tuts hits unã tu Hristos Isus. Sh-maca voi hits tu Hristolu, hits maca cãrpolu-al Avraam, mushtinitorlji dupã tagma.

Mash atselji cari fura pãtidzati tu Hristolu partitsiparã tu atselji tàxiri – tàxiri ti unã banã ti daima aoa, la loclu. Shi ti-atsea lipseashti s-nã-pãtidzãm ta s-him ascãpati! Pavlu dzãtsea cã umuti-a lui ira “umutea-al Izrailu” (Fapti 28:20). Cãndu u-astrãvãrsi moartea, atsea ira umutea-a lui di soni – umutea ti Izrailu. Tsi-i pãtidzarea? Atsea nu easti pruscuchiri cu apã. Nàùlu Testamentu easti ãngrãpsit pi gãrtseashti, zborlu ‘pãtidzarea’ tradutsitã dit gãrtseashti scljeamã bash nicari. S-ufilizã ti nicari ali

pâmporilji, băgari sum apă, ică cându un partu di pândzã easti băgat dit bàuauă to altă cu nicari. Aidi s-nă-videm tu Matei 3:13-16:

Tu aestu chiro vini Isus dit Galileia, la Iordan, cãtã la Oani, ta sh-si pãteadzã di el. Ghini ma, Oani Āl dãnãsea, shi-Lji dzãtsea: “Mini nj-piseashti s-escu pãtidzat di Tini, sh-Tini yinji la mini?” Sh-cara lji-apãndãsi, Isus ãlji dzãsi-a lui: “Alasã tora, cã-ashi nã si pricadi-a nauuã s-u fatsim tutã-ndriptatea. Atumtsea Lu-alãsã. Sh-cara s-pãtidzã Isus, cãndu inshea dit apã, dinãoarã tserurli s-dishcljisirã shi Duhlu-al Dumnidzã s-vidzu cum dipusi ca un pãrumbu shi vini pi El.

Isus yinea “sum apã“ shi inshea “di ea“. El furã pãtidzat cã tricut, sh-nu cã bebe; cu nicari, sh-nu cu pruscuchiri. Ti-atsea pãtidzarea fura adratã tu apã. Shi mas El fura pãtidzat lipseashti shi noi s-him pãtidzati. Aestã nicari shi insheari u-simbolizeadzã moartea shi ãnyearea al Hristolu shi cã noi u-adrãm detsizii ta s-u fãtsem moartea-a Lui shi ãnyearea-a Lui cã-a noastã. Ti-atsea lipseashti s-featsi cu nicari, sh-nu cu pruscuchiri. Aidi s-nã-mãtream cãtã la Romanjlji 6:3-5:

Am tsi nu shtits cã tuts cats tu Hristos Isus nã pãtidzãm, cu moartea-a Lui cã nã-avem pãtidzatã? Scljeamã, nã-ngrupãm cu El, ãn moartea, prin pãtãgiunea, ti-atsea cã, ashi cum Hristolu-nye dit mortisã, prin doxa-a Tatãlui, ashi s-alãgãm shi noi ti diftursearea-a banãljei.

Desi nu shteats cã ahãt multu di voi cã cum ira pãtidzati tu Isus Hristos furã pãtidzati shi tu moartea-a Lui? Ti-atsea shi noi him ãngrupati cu pãtidzari tu moartea: cã cum shi Hristolu-nye dit moartea tu alãvdarea-a Tatãlui, shi noi lipseashti s-nã-continuãm cãtã banã-nauuã. Cãtse, ma s-him criscuti dipriunã cu El tu idyea moarti; noi lipseashti s-nã-him deadun shi tu ãnyiseari.

Ti atsea shi dãm dãmãndarea cãtã voi s-pãtidzats – fatsets di atsea unã scupo tu banã, s-u apruchets Isus Hristos! Cu atsea tsi hits pãtizati tu Isus Hristos, noi nã-fãtsem partea di El shi ti atsea tãxiratslji va s-hibã shi-a noshtsã. Shi ti atsea cându El va s-toarnã, noi va s-nyem shi va nã-hibã giucatã, shi atumtsea ma s-avem bãnãtã cu pisti, dupã zborlu-al Dumnidzãlu, va s-nã hiba data banã ti daima cari El tora u-bãneadzã. Maca pistipsets tu aestu, atumtsea, banã-a voastrã ari unã importantsã nauuã. Shi cându avem vãrã problemi materiali va s-hibã realizati, cãtse suntu ti un shcurtu chiro, shi cându Hristolu va s-toarnã, El va nã-da unã banã-nauuã shi ti daima. Ti-atsea tu Biblia shi tu Hristolu ari unã UMUTI-ti dealihea. Umutea ninti di noi easti ahãt marea tsi problemilji-a noshtsã di torã nu nji-pari ahãt mari.

Ma cum poati atsel un om cã Hristolu s-nã-ascapã? El furã reprezentantu-a nostru shi ti atsea lipseashti s-him pãtidzati tu moartea shi ãnyisearea-a Lui, cãtse shi El furã cã noi. S-nã mãtream cãtã la Uvreilji 2:14-18:

Shi, maca ficiuritslji lj-Si featsirã urtats a sãndzãljei shi-a truplui, ashi shi El S-arãspãndi di-aesti, ta s-ul surpã prin moartea-a Tsilui tsi u-ari domniljea-a moartiljei, adicã demunlu. Shi sã-lji ascapã-atselji cari frica-a moartiljei ãlji tsãnea tu sclãvilji tutã bana. Cã, dealihea, nu-ù lo fisea-a anghiljlor, ma semea-al Avraam u lo. Ti-atsea borgi eara ti tuti ta Shi-u-aducã ca fratslji, ta s-hibã njilãos shi-mbistimen arhiereu cãtã Dumnidzã, ti chischinipsearea-a amãrtiilor a miletiljei. Cã prin atsea tsi-ù pãtsã, ca fu shi El insushi cãftat, poati shi-a tsilor sh-si caftã ta s-lã-agiutã.

Cătse ficiorlji suntu urtats-a sândzâljei shi-a truplui, shi El singurlu fura urtats tu idyiu: cu moartea El poati s-u avina atsel cari u-ari puterea-a moartiljei, scljeamã draclu. Shi s-lji ascapã tutsi cari di fricã di moartea banã tutã fura bãgati sum sclavinji. Cătse di dealihea El nu u-loa naturã di anghiljlor, ma El u-lua soiea di Avraamlu. Cătse El tu luguriilji-tuti lipsea s-undzeascã la fratslor-a Lui, s-hibã njilãos shi arhiereù cu pisti, ninti di Domnului, ta s-lji chischinã amartiilor-a popului. Ti-atsea tu tutã-atsea tsi singurlu-ù pãtsà dicara furã tu pirazmo, El poati s-li agiutã atselji tu pirazmo.

Videts cã tu paragraflu draclu nu-i pravdu icã zmaiù. Aoa el u-fatsi personificarea-a amãrtiiljei. "Plata-a amãrtiiljei easti moartea" (Romãnjli 6:23), ma aoa noi dghivãsim cã "draclu" "ari putearea-a moartiljei". Noi lipseashti s-mpulisim contra natura-a noastã, sh-nu contra creaturi cari nu putem s-li videm cari suntu nãfoarã di noi singuri. Verslu 14 u-dzãtsi idyiu ãndau or – El, Nãs, idyea ashi, partitsipantu, idyea naturã cã noi. Iara, ma multu grupi "crãstini" spuni cã ari trei Domnji tu treami, shi cã un di elji-i Isuslu. Ma, atsea nu u-spunea Biblia. Shi dupã Uvreilji, multu-i importantu s-Lu acãchisim Isuslu ghini. El furã idyiu cã noi. Scriitorlui u-spunea-atsea 4 ori! El fura tu pirazmo cã sh-noi. Shi cum him tu pirazmo? Cu natura-a noastrã umineascã. S-nã videm la Iacov 1:13-15:

Canã s-nu dzãcã, atumtsea cãndu-i tu pirazmo: Di la Dumnidzã nj-vini, ti-atsea cã Dumnidzã nu fu cãftat di aralili shi El insushi canã nu-l bagã tu pirazmo. Ma cafi-un lji-si caftã mintea cãndu-i traptu shi-angãnat tu insashi mirachi-a lui. Sh-deapoea mirachea, cara yini, adutsi-amãrtii, shi-amãrtiea, maca-i faptã adutsi moarti.

Atsea spuni cã Isus u-avea naturã-a noastrã umineascã. Dumnidzã nu poati s-hiba tu pirazmo, ma Isus fura tu pirazmo, dzãsi Uvreilji. Scljeamã cã Isus nu ira atsel singur Dumnidzã. El fura un om, hiljlu-al Dumnidzã dupã aflari, di soiea-al Davidlu shi Avraamlu dupã Marii. Idyea-ashi, Dumnidzã nu poati s-hiba aflat, ma Isus fura aflat. Dumnidzã nu poati s-moartã, ma Isus muri. Noi nu putem s-u videm Dumnidzãlu, ma oaminlji u-vidzura shi didearã mãnjlji cu Isus. Isus nu-existã di ninti aflarea-a Lui. El ira hilju al Dumnidzã dupã Marii. S-nã mãtream cãtã la Lucã 1:31-35:

Shi iatu cã va s-ai tu pãnticã shi va s-fats ficior shi numa va lju-badz ISUS. Aestu va S-hibã mari shi Hilju-a Tsilui Dipanaltul va-Lji si dzãcã shi Domnul Dumnidzãlu va-Lji Lu da-a Lui tronlu-al David, pãrintili-a Lui. Shi va s-facã vãsilje pristi casa-al Iacov ti etã shi vãsiliea-a Lui nu va s-aibã bitimi. Shi-lji dzãtsi Mariea-a anghilui: Cum va s-hibã-aestã, maca mini nu shtiù di bãrbat? Sh-cara lji-apãndãsi, anghilu lji-dzãsi: Sãmtul Duh va S-dipunã pristi tini shi putearea-a Tsilui Dipanaltul va ti-aumbreadzã: ti atsea shi Sãmtul cari va S-facã dit tini, Hiljlu-al Dumnidzã va-Lji si dzãcã.

Videts atselji chirolji di yinator! El va s-hibã Hiljlu al Dumnidzã, Mariea va s-facã ficior tu pãnticã-a Ljei, - di aoa easti ahurhit Isuslu, maca El s-fura shi mash unã ideeã, logouì ti Isuslu di totãna fura cu Dumnidzã di ahurhirea. Videts cã Mariea ira mash unã mljeari simplã. Isus furã di soiea al Avraamlu shi Davidlu, shi atsea ira posibil mash cãtse shi dada-a Lui ira di soiea-a lor. Macã Isuslu ira Dumnidzã, atumtsea, Mariea ira dada-a Dumnidzãlu, shi ea nu fura mljeari simplã. Maca cum nã-nveatsã Biblia cã Isus fura Hiljlu al Dumnidzã shi idyiu "hilju al om", di soiea al Avraamlu shi Davidlu dupã Mariea, easti ti videari cã Mariea furã mljeari simplã.

Scljeamă că aestă-i tută ică tsăva – sistemlu di pista di dealihea, ică sistemlu di pistipsiri nibuni. Easti importantu s-pistipsească tu lucrulu-ndreptu, cătse doctrina ari influentsii pi atsea cum noi bânăm. S-nă-mătream cătă la Uvreilji 4:15,16:
Cà nu-avem un Arhereù tsi s-nu poată s-tragă cu noi la criparli-a noasti, ma căftat di minti tu tuti după-adutsearea-a noastă, dicăt amărtiea. S-nă-apruchem, maca cu pistusini di semnul a hariljei, ta s-lom njilă shi s-aflăm hari, ti agiutor, tu buna sâhati.

Cătse Isus, ira că shi noi, shi-atsea putem s-nă-plăcârsim cu pisti cu El tu Dumnidzàlu. La noi nu nă lipsească un preftu om, băsearică, casă ică preftu ta s-nă-featsi pi dealihea pâlăcârsirilji.

Ti atsea, io va s-adară un njic rezimé ti lucârlji ti cari zburăiù:

Ari mash un Dumnidzà, sh-nu “Treami”

Isus ira hiljlu al Dumnidzà, shi nu ira El Dumnidzàlu singur; El nu existà ninti El s-afla. El lji avea tuti pirazmolji-a noshtsă shi experientsilji umineshtsă, ma vârnăoară nu adră amărtii. El u-didea bană-a Lui ti noi, tu mări pidhimo, ma atumtsea, cătse nu adră nitsi ună amărtii, Dumnidzà Lu-nye di mortșălji.

Cu pătîdzarea tu Crăshtin, cu nicari tu apă cându ira tricut, noi lji-mpârtsăm moartea shi ânyiseariljei-a lor.

Ti-atsea cându Isus Hristos, va s-toarnă, El va s-nyească, va lu-hibă giucată shi va s-lu-hibă dat bană ti daima tu Amiraljea-a Lui – cari va s-hiba aoa, la loclu. Amirâljea-aestă va s-hiba căcum ira shi lumea tu Gărdina di Paradislu, cându Dumnidzàlu ti protă oară u-fătsea omlui – shi nica ma bună. Problemilji tuti cari suntu tora la loclu – polim, foami, jalî, bileam shi cu moartea, tu soni cându nu va s-lji hibă – ti totăna.

După moartea noi nu him cânăscuti – “câtrânlji” scljeamă mash „mărmintu”.

Suflitlu nu-i fără moari; noi him fătseati sh-di cinushi shi va nă-turnăm tu cinushi. Duhlu-i puterea di bană tu noi, cari Dumnidzàlu u-ljea cându va nă-murim. Noi nu continuăm ta s-existăm tu nitsi ună forma cânăscută după moartea.

„Satană” easti mash un simbol ti nibunlji vreari-a omlui tu noi, contra cari noi lipseashti s-nă-mpulisim; atsea nu-i numă di zmailu ică monstrumlu cari existeadză. Dumnidzà ari puteari di 100 %; El nu u-mpartă puterea-a Lui cu „satana”. Tuti problemlji-a noshtsă yini di Dumnidzàlu, sh-nu di satana, sh-ti atsea ari vără scupo pozitiv spiritual.

Cu dghivăseari-a Bibliealjei, noi singuri putem s-aflăm calea ti dealihea cătă Dumnidzàlu.

Dămândăm cătă voi, s-li-nvitsats lucrulji-atsealji, shi s-nu dats pi singuri irinji, maca nu yinets pân’ di atsea s-shtits ti siyură tsi-i atsea Vangheljlu. Di dealihea ashteptu că va lu-nvitsats cursu fără pârâdz-a nostru ti Bibliea, shi s-fătsets că scupo s-pătîdzats ună dzuùà cu nicari tu apă. Atumtsea dealihea putets s-avets pisti tu bană ti daima. Io mash pot s-dam sughestiea s-mintits ti ună liniea lungă, lungă; fără bitimi, cari yini pân di daimalu; shi nu tu atsea bană him mash pi ândaù milimetri di ahurhirea-a ljei.

Atsea-i dealihea umutea-a noastră, maca s-nă pătîdzăm tu Hristolu shi s-nă bânăm tu El. Vă-pălăcărsescu, s-u-fătsets serioză atsea, shi s-nu mintits ti-atsea mash cà riliyii icà cà vără lucru ti cafi dzuùà.

Duncan Heaster

ĂNVITSATS-VĂ S-DGHIVĂSITS BIBLIEA EFECTIV

FĂRĂ PĂRADZI

Ari mash ună Bibliea, ma multu bāserits. Vă-dam sughestiea cà voi lipseashti s-u dghivāsits Bibliea singuri cu scupo s-u aflats dāmāndarea di dealihea. Pistipsim cà ari mash un Dumnidzà, cà Isuslu easti Hiljlu al Dumnidzà, El u-adrà natură-a noastră shi noi lipseashti s-nă-pătîdzăm cu nicari di dip cu scupo s-nă-avem ghineatsă di moartea shi ānyiserea-a Lui. Nică ptsān, El va s-toarnă ta s-u featsi Amiraljea-a Dumnidzàlu pi loclu (nu pi tserlui). Vă-pălăcărsim s-u āngrāpsits declaratsiea-aestă (di ma-nghios) ta s-lots un exemplu cari va vă-agiutească s-nvitsats Bibliea.

Numă _____

Adresă _____

_____ Telefoni _____

Limba _____

Pitritsets-lu la:

Bible Basics, 49 Woodfields, South Croydon, Surrey CR2 0R2
England